

Datum

2019-05-06

Vår referens

Lars G Larsson

Utvecklingssekreterare

lars.g.larsson@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Motion från Niels Paarup-Petersen (C) och Charlotte Bossen (C) om att ge förtur i bostadskön till personer som bor på skyddat boende ASN-2019-4892

Sammanfattning

Stadskontoret har berett arbetsmarknads- och socialnämnden tillfälle att yttra sig över aktuell motion som inkommit till kommunfullmäktige från Niels Paarup-Petersen (C) och Charlotte Bossen (C). I motionen framförs yrkande att kommunfullmäktige uppdrar åt berörda nämnder att uppdra åt de kommunalt ägda bostadsbolagen att ge förtur i lägenhetskön till våldsutsatta som befinner sig på skyddat boende och inte kan återgå till sitt hem på grund av våldet.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen redogör i ärendet för aktuella förhållanden kopplade till yrkandena.

Förslag till beslut

Arbetsmarknads- och socialnämnden beslutar

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet avseende motion från Niels Paarup-Petersen (C) och Charlotte Bossen (C) enligt förvaltningens förslag.
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar yttrandet till kommunfullmäktige.
3. Arbetsmarknads- och socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att anse motionen besvarad.

Beslutsunderlag

- Följebrev Motion från Niels Paarup-Petersen (C) och Charlotte Bossen (C) om att ge förtur i bostadskön till personer som bor på skyddat boende
- Motion från Niels Paarup-Petersen (C) och Charlotte Bossen (C) om att ge förtur i bostadskön till personer som bor på skyddat boende
- G-Tjänsteskrivelser ASN 190521 Motion av Niels Paarup-Petersen (C) och Charlotte Bossen (C) om förtur i bostadsköln till personer som bor på skyddat boende
- Förslag till yttrande ASN 190521 Motion av Niels Paarup-Petersen (C) och Charlotte Bossen (C) om förtur i bostadskön till personer som bor på skyddat boende

Beslutsplanering

ASN presidieberedning 2019-05-08

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2019-05-16

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2019-05-21

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige.

Ärendet

Niels Paarup-Petersen (C) och Charlotte Bossen (C) har i en motion yrkat att kommunfullmäktige uppdrar åt berörda nämnder att uppdra åt de kommunalt ägda bostadsbolagen att ge förtur i lägenhetskön till våldsutsatta personer som befinner sig på skyddat boende och inte kan återgå till sitt hem på grund av våldet.

I motionen anges att en av kommunens viktigaste uppgifter är att förebygga våld i nära relationer och att ge stöd till dem som drabbats. Våldet kan drabba alla och enligt Brottsförebyggande rådet bor 150 000 barn i Sverige tillsammans med en förälder som blivit misshandlad av den andre föräldern. År 2017 anmäldes 12 000 misshandelsbrott i Sverige där förövaren hade en nära relation med offret. Kvinnor drabbas oftare av upprepat och mer allvarligt våld och den som utövar våldet är oftast en man. De som drabbas av våld i nära relation kan enligt motionen behöva snabb hjälp med skyddat boende och en del behöver senare få tillgång till ett nytt boende för att kunna påbörja ett nytt liv i frihet.

Motionärerna skriver att arbetsmarknads- och socialnämnden i kommunfullmäktiges budget för 2019 har getts ett uppdrag att undersöka möjligheten att flytta på den som slår och kränker istället för den som utsätts för våld. I vissa fall är det inte möjligt att flytta på förövaren, exempelvis på grund av att förövaren äger bostaden eller att det kan innebära en säkerhetsrisk för den våldsutsatta att återgå till den tidigare bostaden. Många bor allt längre tid på skyddade boenden och bostadsbristen gör det svårt för den våldsutsatta att hitta en lägenhet och komma vidare till ett liv i frihet.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningens överväganden

Våld i nära relation är ett stort samhällsproblem, ett allvarligt brott och en viktig jämställdhets- och folkhälsofråga. Våldet medför både akuta och långsiktiga individuella konsekvenser och höga kostnader för samhället. Kommunfullmäktige antog år 2016 *Plan för kvinnofrid och mot våld i nära relation*¹. Malmö stad vill med planen motverka allt våld i nära relation. Planen syftar till att synliggöra och förebygga våld, främja jämställdhet och säkra att enskilda personer får ett gott bemötande och adekvat hjälp.

Enligt Arbetsmarknads- och socialförvaltningens rapport *Våld i nära relation mot vuxna – 2018*² aktualiserades 358 vuxna personer hos socialtjänsten under år 2018 med anledning av våld i nära relation. Nästan 90 procent av aktualiseringarna gäller en kvinna, cirka 10 procent en man. Antalet aktualiseringar på grund av våld i nära relation har ökat med knappt 25 procent jämfört med föregående år.

Arbetsmarknads – och socialförvaltningens årliga hemlöshetskartläggning visar att våld i hemmet som orsak till hemlöshet omfattar allt fler personer. Enligt kartläggningen från oktober 2018

¹ [Plan för kvinnofrid och mot våld i nära relation \(2016\) malmo.se](#)

² [Våld i nära relation mot vuxna 2018 \(2019\) malmo.se](#)

befann sig totalt 153 vuxna personer (120 kvinnor och 33 män) i hemlöshet på grund av våld i hemmet. Det är en ökning med 42 personer eller 38 procent jämfört med föregående år. Kartläggningen visar att 73 av de 153 vuxna personer som befann sig i hemlöshet på grund av våld i hemmet har barn som de lever tillsammans med. Sammanlagt 146 barn befann sig i hemlöshet på grund av våld i familjen.

I kartläggningen mäts sammanhängande tid i hemlöshet enligt samma tidsintervall som Socialstyrelsen använder i sin nationella kartläggning av hemlöshet. Nästan 50 procent av de som är hemlösa på grund av våld i familjen har varit hemlösa kortare tid än sex månader, 25 procent 7–12 månader och resterande personer över 12 månader. Sammantaget visar den årliga hemlöshetskartläggningen att våld i nära relation är en ökande orsak till hemlöshet och drabbar allt fler personer, främst kvinnor och barn. Det är svårt att fastställa orsaken till ökningen men den beror sannolikt både på ett ökat antal personer som söker hjälp hos socialtjänsten för våld i nära relation och på bostadsbristen i Malmö. Det senare leder till att de våldsutsatta har svårigheter att på egen hand finna en bostad och att de därför allt längre tid tvingas bo i olika tillfälliga boenden och därmed blir en del av den årliga hemlöshetsstatistiken.

Enligt rapporten *Våld i nära relation mot vuxna – 2018* var kostnaderna år 2018 för externa placeringar på skyddade boenden (ej i Malmö stads regi) drygt 28 miljoner kr år 2018. Utöver externa placeringar har Malmö stad flera olika boenden som riktar sig till personer utsatta för våld i nära relation. Kostnaderna för boende till målgruppen är därför högre än de 28 miljoner kr som de externa placeringarna på skyddat boende har kostat.

Personer som är utsatta för våld i nära relation har en stor risk att drabbas av hemlöshet. De tvingas ofta flytta från egna hemmet och av olika skäl är det inte möjligt att återgå till den tidigare bostaden. Det kan bero på att förövaren bor kvar och ibland också äger bostaden. I andra fall handlar det om att det är förenat med både allvarliga risker och känslomässiga påfrestningar att flytta tillbaka till den tidigare bostaden.

Arbetsmarknads- och socialnämnden arbetar för att de som har blivit utsatta för våld i nära relation ska kunna tillvarata sina rättigheter, exempelvis rätten till den bostad som de delat med en förövare. I den mån det är möjligt flyttas förövaren från den gemensamma bostaden. Vid en separation har den som har störst behov av bostaden rätt till den. Finns barn har den som barnen i huvudsak ska bo hos normalt rätt till bostaden. Av skäl som angivits ovan är det inte alltid lämpligt att personen återgår till bostaden. Fastighets- och gatukontoret har en pågående dialog med fastighetsägare i Malmö med målet att de ska underlätta och medverka till att den våldsutsatta ska få möjlighet till att byta den ursprungliga lägenheten till en annan lägenhet.

Oavsett möjligheten för den våldsutsatta att i vissa fall flytta tillbaka till den tidigare bostaden eller att genom fastighetsägaren få tillgång till en annan bostad finns det många personer som till följd av våld i nära relation kommer att befinna sig i hemlöshet och i stora svårigheter att lösa bostadsfrågan på egen hand. En del av dessa personer kommer av skyddsskäl inte att kunna bo i Malmö utan behöver få en bostad i en annan del av landet. För andra är det utifrån en riskbedömning möjligt att bo kvar i Malmö.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen kan, i samarbete med fastighets- och gatukontoret, i vissa fall efter biståndsbeslut enligt socialtjänstlagen tillhandahålla lägenheter med kommunala andrahandskontrakt till socialt utsatta personer. En annan väg att gå är att, som föreslås i motionen, ge personer utsatta för våld i nära relation förtur i bostadskön till en lägenhet.

Förtur till förstahandskontrakt på hyreslägenhet förekommer inte i Malmö. En del andra kommuner ger näringslivsförtur för att främja den lokala arbetsmarknaden och förtur till nyanlända som anvisas kommunerna enligt den så kallade bosättningslagen. Det förekommer också att kommuner ger förtur till personer som behöver en bostad till följd av att de utsatts för våld i nära relation. Exempel på sådana kommuner är Stockholm, Lund och Örebro.

Vanligtvis måste ett antal villkor vara uppfyllda för att förtur till bostad ska ges. I Stockholm hanteras förturer av bostadsförmedlingen och riktar sig till personer som varit folkbokförda minst två år i kommunen. Enligt uppgifter från bostadsförmedlingen i Stockholm avslås cirka 85 procent av alla ansökningar om förtur. För att få förtur krävs att personen har starka medicinska eller sociala behov som krävt vård och behandling. Behoven måste styrkas med intyg från exempelvis läkare, psykolog eller socialsekreterare som känner personens situation väl. Vid våld i nära relation krävs att Polismyndighet och socialtjänst kan styrka behoven av bostad. Vidare krävs att personen inte har några boenderelaterade skulder eller betalningsanmärkningar samt att personen inte har egna möjlighet att lösa bostadsfrågan. Slutligen krävs att den våldsutsatta uppfyller hyresvärdens uthyrningspolicy avseende exempelvis inkomst.

I Lunds kommun kan socialförvaltningen under vissa omständigheter bevilja förtur till bostad hos kommunens allmännyttiga bostadsbolag, LKF. Kravet för att få förtur är normalt att personen har varit folkbokförd i kommunen i två år samt har starka sociala eller medicinska skäl. Våld i nära relation kan vara ett skäl till att få förtur. Problematiken ska kunna styrkas med intyg och/eller anmälan. Enligt socialförvaltningen i Lund är väntetiden efter beviljad förtur cirka 1,5 år.

I Örebro kan det allmännyttiga bostadsbolaget ge förtur till de som försökt allt för att ordna boende på egen hand, exempelvis genom bostadskön eller via köp. Kravet är också att den enskilda ska ha varit folkbokförd i kommunen de senaste två åren.

Boplats Syd är en regional bostadsförmedling som ägs av Malmö stad. Utbudet består både av kommunala och privatägda hyreslägenheter i flera av Skånes kommuner. Boplats Syd förmedlar inga lägenheter med förtur utan lägenheterna förmedlas efter kötid. Det innebär att den sökande som uppfyller hyresvärdens krav och som har längst kötid får erbjudande om att hyra den sökta lägenheten. Att det inte förekommer förturer var ett medvetet val vid bildandet av Boplats Syd och kan antas öka förtroende att lägenheter förmedlas på ett transparent sätt. Under år 2018 förmedlades knappt 4 900 lägenheter i Malmö och den genomsnittliga kötiden var 1 140 dagar.

Malmö stad äger det allmännyttiga bostadsbolaget MKB Fastighets AB. Bolaget förvaltar drygt 23 800 lägenheter i Malmö och förmedlar alla sina lediga lägenheter via Boplats Syd. Det innebär att inga lägenheter förmedlas med förtur till personer av sociala eller medicinska skäl. Cirka 30 procent av lediga lägenheter erbjuds via Boplats Syd till personer som redan bor hos MKB. Den som bott längst i sin nuvarande MKB-lägenhet hamnar först i kön. MKB lämnar varje år cirka 200 lägenheter till Malmö stads fastighets- och gatukontor. Lägenheterna används med så kallade kommunala andrahandskontrakt till hushåll som av arbetsmarknads- och socialförvaltningen efter biståndsprövning beviljats bistånd enligt socialtjänstlagen. Lägenheterna är möjliga att efter viss tid övergå till förstahandskontrakt om vissa villkor är uppfyllda.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen anser att det är skäligt att personer som utsatts för våld i nära relation och som befinner sig på skyddade boenden eller andra tillfälliga boenden och inte kan återgå till sitt hem på grund av våldet ska kunna få förtur till en lägenhet hos MKB.

Gruppen är särskilt utsatt och det är viktigt att göra insatser som ökar möjligheterna för dessa personer att leva ett liv fritt från våld och förtryck. Det är särskilt angeläget om det finns barn i hushållet, eftersom avsaknaden av ett eget hem påverkar barn situation särskilt negativt.

Brist på bostäder kan i vissa fall göra det svårt för våldsutsatta att lämna en destruktiv relation och det kan vara ett av flera skäl till varför en del återvänder till förövaren från ett skyddat boende. Förutsättningen för att få förtur bör vara att det inte är möjligt att på egen hand skaffa en bostad inom rimlig tid och att det inte heller är möjligt att genom överenskommelse med fastighetsägaren byta den befintliga lägenheten till en annan lägenhet inom kommunen.

Vilka villkor i övrigt som ska gälla för förtur behöver utredas vidare. Det gäller också vilka förändringar i MKB:s ägardirektiv som eventuellt behöver genomföras, vilken instans som ska ta emot och utreda förtursansökningar, om förtur ska riktas särskilt till vuxna med barn samt om det, som i en del andra kommuner, ska krävas viss tid med folkbokföring i kommunen. Slutligen menar arbetsmarknads- och socialförvaltningen att privata fastighetsägares engagemang och intresse att tillhandahålla hyreslägenheter med förtur till personer utsatta för våld i nära relation kan undersökas ytterligare.

Ansvariga

Petra West Stenkvist Enhetschef

Katarina Lindeberg Avdelningschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef